

СОЛДАТЕНКО О. В.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
декан юридичного факультету, доктор юридичних наук, професор

МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ НАУКИ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

На сьогодні вітчизняна доктрина фінансового права залишається не оновленою з часів функціонування партійно-командної держави. Нинішні демократичні форми ринкової економічної діяльності вимагають доктринальних змін фінансово-правової науки як у фундаментальній, так і в прикладній частинах. Серед основних етапів, якими характеризується сфера фінансового права протягом останніх років, можна назвати: збільшення частки досліджень з податкового права, як підгалузі фінансового права, на відміну від інтенсивного розвитку у радянські часи бюджетного права, досліджень з якого останнім часом україні мало, а також збільшення досліджень з питань фінансового контролю як інституту фінансового права або “фінансово-контрольного права”. Крім того, до фінансового права віднесено поняття “фінансовий моніторинг” та “фінансова безпека”, щодо яких проведено численні наукові дослідження. Зустрічаються наукові роботи фінансово-правового характеру з питань бухгалтерського обліку та аудиту. Галузь фінансового права доповнено такою підгалуззю як емісійне право [1–2].

Натомість у фінансовому праві, як звертає увагу професор М. М. Казанцев [3, с. 30], не використовується і не розглядається поняття фінансової юрисдикції (держави, центрального банку, конституційної фінансової юрисдикції, бюджетної, фінансово-політичної юрисдикції, територіальної фінансової юрисдикції, інституційної фінансової юрисдикції, фінансової юрисдикції міжнародних організацій) [4, с. 62–88]. Цей же вчений пропонує розглядати фінансове право під зовсім новим кутом: як право цінності публічного і приватного багатства — право фінансової цінності (право на зберігання, стійкість величини цінності грошового вираження вартості належного володіння [5, с. 32–33]. Він же наголошує, що фінансове право як право цінності є одночасно не тільки публічним, але й приватним правом [6, с. 29, 49]. Такі тези достатньо дискусійні та потребують проведення детальних досліджень і обговорення на наукових заходах різного рівня, проте, беззаперечною є необхідність в оновленні та модернізації інститутів фінансового права, методології науки фінансового права, підходів до її викладання у вищій школі.

Вагомий внесок у розвиток фінансового права в цілому а також податкового та бюджетного права зокрема як навчальних дисциплін

внесла представник Одеської школи права Д. А. Бекерська [7–9], проте знання, викладені у названих навчальних та навчально-методичних посібниках, вимагають примноження та поглиблення теоретико-доктринальних підходів, у т. ч. з огляду на євроінтеграцію України та адаптацію вітчизняного законодавства до європейських світових стандартів.

На сьогодні залишаються дискусійними питання віднесення до предмета фінансового права (його інститутів) венчурного інвестування, позабіржових деривативів, змішаного бюджетно-приватного фінансування малих і середніх компаній – так званих інвестиційних інститутів фінансового права. Водночас назріла необхідність у включенні до навчальних посібників та підручників тем, які б розкривали питання міжнародно-правового регулювання фінансових і розрахункових відносин у зовнішньо-економічній діяльності, наслідки реформ для усіх інститутів фінансового права тощо. З урахуванням того, що у навчальній літературі повинні міститися не тільки наукові підходи, але й матеріали, необхідні студентам для їх використання у практичній діяльності, структура навчального матеріалу потребує зваженого підходу. Між його частинами повинна бути логічна послідовність, підпорядкована дидактичним вимогам розміщення матеріалу таким чином, щоб кожний попередній блок знань був основою для вивчення і розуміння наступних блоків; поділ навчального матеріалу на частини, які в сукупності дають об'ємне і повне уявлення про фінансове право відповідно до сучасних умов розвитку суспільних та економічних відносин.

Список використаної літератури:

1. Финансовое право. Учебник. 2-е издание, исправленное и дополненное. Ответственный редактор профессор С. В. Запольский. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.fksevntu.ru/assets/files/zapolsky_2013.pdf.
2. Арзуманова Л. Л. О месте эмиссионного права в системе финансового права Российской Федерации / Л. Л. Арзуманова // LEX RUSSICA (Научные труды МГЮА). – 2012. – № 2. – С. 317–321.
3. Институты финансового права / под ред. д.ю.н., профессора Н. М. Казанцева – М. ИЗИСП – М. : ИД “Юриспруденция”, 2009. – 512 с.
4. Там само.
5. Там само.
6. Там само.
7. Бекерська Д. А. Финансовое право [Текст] : учеб. метод. рекомендации / Д. А. Бекерская. – О. : Астропринт, 1999. – 72 с.
8. Налоговое право и налоговое законодательство в Украине [Текст] : учеб. пособие / Д. А. Бекерская ; ред. С. В. Кивалов. – О. : Юричналітература, 2000. – 220 с.
9. Бюджетное право и бюджетный процесс в Украине [Текст] : учеб.-метод. пособие / Д. А. Бекерская. – О. : Юричналітература, 2004. – 208 с.